

FENYVESI FÉLIX LAJOS

Fekete-arany koszorú

Zsuzsának

Megfiatalodtam veled,
és nem félek, ha fenyvetőn rázza a szél a fákat,
kioltja az ég távoli csillagait:
megsimogatnak szemeid.

Léptek az éji vizen: a Halál átkel a tengeren,
mögötte hullámok dörögnek,
de te megszólítasz:
ne félj!
és betakarsz mezíten testeddel.

Emlékszel,
mikor kigyúlt arcod először érintette ujjam?
néztük a nyár legszebb virágát,
szirmai épp lepke szárnya
verdeste le — —

Így hullnak lefelé napjaim:
fekete-arany-bíbor levelek,
koszorúként ragyognak homlokodon.

Cégtábla egy pesti utcán. Rajta a felirat: „Maronyák Jakab, fűzőkészítő kisiparos”. Mellette, kisebb betűkkel: „Fogadóóra: szerdán, 3 és 5 óra között.” Fogadóórát tart, hetenként egyszer. Mint valami nagyon elfoglalt orvosprofesszor, kutatóintézeti igazgató vagy kerületi tanácselnök. Nem azért furcsállom a kisiparos heti egyszeri fogadóóráját, mert vele professzori-igazgatói-tanácselnöki tekintéllyel növeszti föl magát, végeredményben demokrácia van, olyan előkelőségnek képzelheti magát mindenki, amilyennek akarja. A furcsállni való az, hogy bármit készít is egy kisiparos, foglalkozásából következő érdeke azt diktálná: a hét minden köznapján az ügyfeleket lesse, reggeltől estig, hiszen belőlük él. A furcsállni való az, hogy foglalkozásából következő érdeke nem ezt diktálja. A furcsállni való tehát az, hogy valami, aminek a talpán kéne állnia, a feje tetején áll.

Csodálkozunk, ha bárki számára újdonságként hatna, amit írok: a példa korántsem egyedül. A tótágas, noha farszót testhelyzetnek hinnénk, fölötte gyakori tornamutatvány.

Itt van például egy cégtábla; Budapest, budai oldal, Villányi út, közel a Mórész Zsigmond körterhez. Üveges üzleti ajtó, néhány lépcső lefelé, a felszuterénba. Tábla az ajtó fölött: „X. Y. cipésmester”. (A nevet azért nem említem, nehogy reklámozás-gyanúba keveredjem.) Mit rejthet egy ilyen tábla? Senki sem hinné, hogy titkot rejt: odalent cipésmester ül a suszterszéken, szájában faszögek, szorgosan kalapál, ebből él. De így van-e? Az ajtó üvegén ugyanis ragasztott papír, a papíron pedig ügyfélriasztó felirat, nyomtatott betűkkel, felkiáltójelel: „SEMMIFÉLE MUNKÁT NEM VÁLLALOK!” A lehetséges ügyfél visszahőköl, és elképzei, hogy odabent morcos ember fekszik egy sezlonon, arccal a fal felé fordulva, elege volt suszterszékből. faszeg-

Tótágas

ből, kalapácsból, idejét embergyűlölő elmélkedéssel tölti, s abból él, hogy semmiféle munkát nem vállal.

De itt van bárki körházi élménye. Míg ilyenje nincs valakinek, azt hiheti, hogy a munkamegosztás a következő: a beteg betegeskedik, az orvos gyógyít, a nővér ápol. Ha már van ilyenje, tudja: Ketteske szomsja, tehát Hármaska itatja meg; Négyeske figyelmezteti Ötöskét, ideje volna bevennie az orvosságot; Egyeske diagnózist készít Ketteskéről, Hármaskáról és Négyeskéről, majd terapiát is javasol nekik; Hatoska hiánygyógyszert szerez az adjunktus úrnak; Négyeske répanadrágot vásárol Nővérkétől, jutányos áron; a körterem Számoskái pedig azért nem halnak éhen, mert Ketteskéknél disznóvágás volt, a folyosói hűtőszekrény tele van hurkával-kolbásszal, és zsírba sült-fagyasztott sertésoldalassal. Akinek van ilyen élménye, azon sem csodálkozna, ha legközelebb kivezényelnék egy reggel a körházi mosodába, hivatnák a földszintre, hogy helyettesítse a portást, Hatoska pedig fölrázná hajnalban: „Ébredjen, szomszéd, rögvést megoperálom.”

És kinek nincs vásárlói élménye? Ha akadna ilyen, azt hihetné: bemegy a boltba, eléje pattan egy köpenyes úr, a száján üdvözlés, az arcán a megtiszteltetés öröme, testtartásán szolgálatkészség, még a kezét is összedörzsöli. De mert nem akad ilyen, mindenki tudja: bemegy a boltba, odaóvakodik egy köpenyes asszonyosság elé, a száján viszonzatlan „jónapot kívánok”, az arcán reménykedő kérdőjel, testtartásán alázat, még a kezét is könyörgésre kulcsolja. Hányszor rajtakapjuk magunkat, hogy a hangunkat is milyen koldusénekléssel rezzegtetjük, amikor megszólítunk egy köpenyest:

„Kérdezhetnék valamit? Tessék szíves lenni megmondani, kaphatnék locsolótömlőhöz szórófejet? Olyan félcolosat!” Azon sem csodálkozunk, ha a kenyérboltra azt írják ki: „Kenyer nincs!” Azért nem csodálkozunk, mert ez abszurdum ugyan, de már sokszor láttuk kiírva

Nem csodálkozom a férfiasan udvarló lányokon sem, a lányos passzivitású fiúkon; ha azt látom, milyen kétoldalt lógó karral túrik a fiúk, hogy a lányok öleljék és csókolják őket az utcán; ha Zsolti mamájától megtudom, hogy Csilla már két éve jár hozzájuk — gyakran ott is alszik —, de Zsolti még nem volt Csilláknál; vagy ha a néprajzosok fölfedeznek az új népszokást: a fiúkérést. Ha pedig mindezek miatt besétálnék egy Panasztügyi Főirodába, szemem se rebbenne attól, hogy a Főirodai Főigazgató engem árasztana el a panaszaival.

Mit mondjak még? Mondjam, hogy vajon mi az oka ennek a sok tótágasnak? A fogadóórák kisiparosnak? A munkaelhárító cipészeknek? Az önkiszolgáló kórházaknak? A vásárlói alázatnak? Az ügyintézői újságírásnak? Mondjam, hogy a hiány? Az iparoshiány? Az ápolónői hiány? Az áruhiány? Az ügybizalomhiány? Van, aki azt mondja, nem is valódi hiányról van már szó, hanem továbbélő beidegződésről, szakszerűbben: hiánypsichózisról. A lányos magatartású fiúkról pedig most olvastam: élvált szülők gyerekei, apa nélkül nőnek fel, anyai környezetben, azért oly lányosak, mert nem kapnak utánozható férfimintát. Akármilyen is az ok, én fontosabbnak tartom a következményt: a tótágasközérzetet. Zavart közérzet ez. A sommás meg- és elítélésektől bölcs dolog ugyan óvakodni, egy egészségügyi közhelyet mégis megkockáztatok befejezésül: aki sokáig áll tótágast, annak fejébe szalad a vér.

FARAGÓ VILMOS

Balett-vizsga

GYENES KÁLMÁN
FOTÓRIPORTJA